JULIANE KOKOTT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2015. május 20.[1]

C-595/13. sz. ügy

Staatssecretaris van Financiën
kontra
Fiscale Eenheid X NV cs

(a Hoge Raad der Nederlanden [Hollandia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Adójogszabályok — Hozzáadottérték-adó — 77/388/EGK irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja — A befektetési alapok kezelésének adómentessége — Ingatlanokból álló befektetési alap — Ingatlannal történő tényleges gazdálkodás mint befektetésialap-kezelés”

I – **Bevezetés**

1. A hozzáadottérték-adóra (a továbbiakban: héa) vonatkozó uniós szabályozás közel 40 éve tartalmazza a befektetési alapok kezelésének adómentességét, amellyel a Bíróság is több alkalommal foglalkozott már.[2] Ugyanakkor a jelen, Hollandiából érkezett előzetes döntéshozatal iránti kérelem révén csak most merült fel a Bíróság előtt az a kérdés, hogy az értékpapíralapok mellett az ingatlanalapok is mentesek–e a héa alól, és ha igen, milyen mértékben.

II – **Jogi háttér**

A – *Héaszabályozás*

2. Az alapeljárásban releváns időszakban az uniós héaszabályozást a tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes adóalap megállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelv[3] (a továbbiakban: hatodik irányelv) 1996. évben alkalmazandó változata tartalmazta.

3. A hatodik irányelv 2. cikkének 1. pontja szerint a héa alá tartozik „az adóalany által belföldön ellenszolgáltatás fejében teljesített […] szolgáltatásnyújtás”.

1 — Eredeti nyelv: német.

2 — Abbey National ítélet (C-169/04, EU:C:2006:289); JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust és The Association of Investment Trust Companies ítélet (C-363/05, EU:C:2007:391); Deutsche Bank ítélet (C-44/11, EU:C:2012:484); GfBk–ítélet (C-275/11, EU:C:2013:141, 30. pont); Wheels Common Investment Fund Trustees és társai ítélet (C-424/11, EU:C:2013:144, 19. pont); ATP PensionService ítélet (C-464/12, EU:C:2014:139, 43. pont); lásd továbbá: Poiares Maduro főtanácsnok BBL ügyre vonatkozó indítványa (C-8/03, EU:C:2004:309); Sharpston főtanácsnok PPG Holdings ügyre vonatkozó indítványa (C-26/12, EU:C:2013:254).

3 — HL L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 23. o.

4. A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerint a tagállamok mentesítik az adó alól a következő ügyleteket:

„6. a tagállamok által meghatározott különleges befektetési alapok [helyesen: a tagállamok által meghatározott befektetési alapok] kezelése;”

5. Ez a rendelkezés megfelel a jelenleg hatályos, közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv[4] 135. cikke (1) bekezdése g) pontjának. Ennélfogva a Bíróság e rendelkezéssel kapcsolatban kifejtett ítélkezési gyakorlata is figyelembe vehető a jelen ügyben.

6. A holland jogban a Wet op de omzetbelasting1968 (a forgalmi adóról szóló 1968. évi törvény) 11. cikke (1) bekezdése i) pontjának 3. alpontja előírja, hogy a befektetési alapok és befektetési vállalkozások által kollektív befektetések céljából gyűjtött vagyon kezelése hozzáadottértékadó-mentes.

B – *A befektetési alapok felügyelete*

7. Az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra (ÁÉKBV) vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1985. december 20-i 85/611/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: ÁÉKBV-irányelv)[5] hatályát annak 1996-ban alkalmazandó változata a következőképpen határozza meg a hatodik preambulumbekezdésben:

„mivel a tagállamok jogszabályainak összehangolása során kezdetben arra kell törekedni, hogy az – a zártvégű kollektív befektetési vállalkozások kivételével – terjedjen ki a kollektív befektetési vállalkozásokra, amelyek befektetési jegyeik nyilvános értékesítését végzik a Közösségen belül, és kizárólag az átruházható […] értékpapírokba történő befektetéssel foglalkoznak; mivel azonban az irányelv által nem érintett kollektív befektetési vállalkozások szabályozása számos olyan gondot vet fel, amelyeket más rendelkezések útján kell szabályozni, az ilyen társaságok a későbbiekben egyéb koordinációs szabályozás tárgyát képezhetik majd; […]”

8. Az alternatívbefektetésialap-kezelőkről szóló 2011/61/EU irányelv[6] (a továbbiakban: ABAK-irányelv) 1. cikke a következőképpen határozza meg az irányelv tárgyát:

„Ezen irányelv azon alternatív befektetési alapkezelők (ABAK) engedélyezésével, folyamatos működtetésével és átláthatóságával kapcsolatos szabályokat állapítja meg, amelyek alternatív befektetési alapokat (ABA) kezelnek és/vagy forgalmaznak az Unióban.”

9. Az ABAK-irányelv I. melléklete többek között a következőket tartalmazza:

„1. Azon befektetéskezelési funkciók, amelyeket az ABAK-nak minimálisan el kell végeznie az ABA kezelése során:

a) portfóliókezelés,

b) kockázatkezelés.

4 — HL L 347., 1. o.

5 — HL L 375., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 139. o.; időközben hatályba lépett az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra (ÁÉKBV) vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 2009. július 13–i 2009/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (átdolgozás) (HL L 302., 32. o.), amely azonban az időbeli hatálya miatt nem alkalmazandó az alapeljárásban.

6 — Az alternatívbefektetésialap-kezelőkről, valamint a 2003/41/EK és a 2009/65/EK irányelv, továbbá az 1060/2009/EK és az 1095/2010/EU rendelet módosításáról szóló, 2011. június 8-i 2011/61/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 174., 1. o.).

2. Az ABAK azon funkciói, amelyeket egy ABA közös kezelése során elvégezhet:

a) Ügyvitel:

[…]

b) Forgalmazás;

c) Az ABA-k eszközeihez kapcsolódó tevékenységek, nevezetesen […] a létesítmények kezelése, az ingatlankezelői tevékenységek […].”

III – **Az alapeljárás**

10. Az alapeljárás tárgya a Fiscale Eenheid X NV cs (a továbbiakban: X) 1996. évre vonatkozó héakötelezettsége.

11. X adózási egység, amelyhez több olyan társaság tartozik, amelyek a héa szempontjából egyetlen adóalanynak tekintendők. A Beheer NV (a továbbiakban: A) társaság is X-hez tartozik.

12. A 1996-ban három, több nyugdíjalap által létrehozott társaságnak nyújtott szolgáltatást, amelyek ingatlanok adás-vételével és kezelésével foglalkoztak. Ezek a társaságok nem foglalkoztattak személyzetet, ezért A szerződés alapján az alábbi tevékenységeket végezte:

a) a társaságok ügyvezetési tevékenysége;

b) minden végrehajtási tevékenység, amelyet a társaságok a jogszabályok, társasági szerződések, alapszabályok és közigazgatási határozatok alapján ellátni kötelesek;

c) a társaságok vagyonának, különösen ingatlanjaik kezelése;

d) számviteli nyilvántartás, adatfeldolgozás és belső könyvvizsgálat;

e) a megbízó vagyona feletti rendelkezés, az ingatlanvételt és -eladást is ideértve;

f) részesedéssel rendelkezők, illetve részvényesek szerzése.

13. X szerint az A által folytatott valamennyi tevékenység a Wet op de omzetbelasting 1968 11. cikke (1) bekezdése i) pontjának 3. alpontja szerinti adómentes befektetésialap-kezelés körébe tartozik. Az adóhatóság szerint azonban csak az ingatlanvétel és -eladás, valamint az új részesedéssel rendelkezők szerzése (e) és f) pont) adómentes.

IV – **A Bíróság előtti eljárás**

14. A Hoge Raad der Nederlanden, amely elé időközben az ügy került, döntéshozatalához részben az uniós jog értelmezését tartja szükségesnek, ezért az EUMSZ 267. cikk alapján 2013. november 21-én a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé előzetes döntéshozatal céljából:

1. Úgy kell-e értelmezni a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontját, hogy a több mint egy befektetőből álló olyan társaság, amelyet kizárólag az összegyűjtött vagyon ingatlanokba történő befektetése céljából alapítottak, ez e rendelkezés szerinti befektetési alapnak tekinthető?

2. Amennyiben az 1. kérdésre adott válasz igenlő: úgy kell-e értelmezni a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontját, hogy a „kezelés” fogalma alá tartozik a társaság ingatlanaival történő, a társaság által harmadik személyre bízott tényleges gazdálkodás is?

15. A Bíróság előtti eljárásban X, a Holland Királyság, a Svéd Királyság és az Európai Bizottság 2014 márciusában írásbeli észrevételt terjesztett elő. A 2015. március 4-i tárgyaláson a fenti felek mellett Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága is részt vett.

V – **Jogi értékelés**

16. A kérdést előterjesztő bíróság két kérdést tett fel a befektetésialap-kezelésnek a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti adómentességével kapcsolatban. Az első kérdés a „befektetési alapok” fogalmára (lásd az A. pontot), míg a második kérdés a „kezelés” fogalmára (lásd a B. pontot) vonatkozik.

A – *Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről: „befektetési alapok”*

17. A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja értelmében „a tagállamok által meghatározott befektetési alapok” kezelése héamentes. A kérdést előterjesztő bíróság az első kérdésével lényegében arra keresi a választ, hogy egy ilyen befektetési alap állhat-e ingatlanokból.

1. A sajátos állami felügyelet követelménye

18. A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja által a tagállamok részére biztosított fogalommeghatározási hatáskör ellenére a tagállamok nem válaszolhatják meg ezt a kérdést önállóan. Ítélkezési gyakorlatunk szerint – amint azt Cruz Villalón főtanácsnok nemrégiben megállapította [7] – ugyanis a „befektetési alapok” meghatározásakor a tagállamok részére csak korlátozott mozgástér áll rendelkezésre.

19. A Bíróság e tekintetben megállapította, hogy a tagállam nem választhatja ki a befektetési alapok közül azokat, amelyek adómentességet élveznek, és azokat, amelyek nem; belső jogában csak azokat az alapokat határozhatja meg, amelyek megfelelnek a „befektetési alapok” fogalmának. [8]

20. Az első pillantásra kissé ellentmondásos megállapításnak egyszerű a magyarázata. Két szabályozási területet kell ugyanis megkülönböztetni: egyrészt a héaszabályozást, másrészt a befektetési alapok vagy „kollektív befektetési vállalkozások” állami felügyeletét, amint azt az uniós jog részben meg is határozza. [9]

7 — Lásd: Cruz Villalón főtanácsnok ATP PensionService ügyre vonatkozó indítványa (C-464/12, EU:C:2013:840, 34–36. pontja).

8 — Wheels Common Investment Fund Trustees és társai ítélet (C-424/11, EU:C:2013:144, 17. pont); ATP PensionService ítélet (C-464/12, EU:C:2014:139, 41. pont); lásd továbbá: JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust és The Association of Investment Trust Companies ítélet (C-363/05, EU:C:2007:391, 41–43. pont).

9 — Az ÁÉKBV-irányelv 1. cikkének (3) bekezdése alapján az ilyen szervezetek fogalma alá tartoznak a nem önálló „befektetési alapok” és az önálló „befektetési társaságok” is; az ABAK-irányelv azonban a „befektetési alapra” helyezi a hangsúlyt, lásd: 1. cikk és 2. cikk (2) bekezdésének b) pontja.

21. Ahogy azt a Bíróság a jelen ügyben vitatott adómentesség értelmezésével kapcsolatban többször megállapította, a héaszabályozás harmonizálására a befektetési alapok szabályozását megelőzően került sor.[10] Ennélfogva az uniós héaszabályozást és a nemzeti jogot együtt kell alkalmazni, amikor a sajátos állami felügyelet alá tartozó befektetési alapok kezelésének héamentességét kívánják biztosítani.[11] Eredetileg ugyanis kizárólag a tagállamok határozták meg, hogy különösen a befektetők védelme érdekében mely befektetési alapokat szabályozzák, azaz vessék engedélyezési és felügyeleti szabályok alá. Az ily módon nemzeti szinten szabályozott befektetési alapoknak az uniós jog a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja alapján adómentességet biztosított.

22. A Bíróság ugyanakkor mindezidáig kifejezetten még nem állapította meg, hogy csak a sajátos állami felügyelet alá tartozó eszközök élveznek adómentességet. Ez az álláspont azonban egyértelműen az ítélkezési gyakorlat alapjául szolgál.

23. Miután azonban az ÁÉKBV-irányelv elfogadásával a befektetési alapok sajátos állami szabályozása uniós szintre emelkedett, a Bíróság a tagállamok hatáskörét a befektetési alapoknak a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja értelmében vett meghatározására korlátozta: a tagállamoknak az ÁÉKBV-irányelvben szabályozott eszközöket „befektetési alapoknak” kell minősíteniük.[12] A felügyeleti jog harmonizációja tehát ráhelyeződött a tagállamok fogalommeghatározási jogosultságára.[13]

24. Ameddig azonban nem szabályozzák a felügyeleti jogot uniós szinten, addig a tagállamok fogalommeghatározási hatásköre továbbra is fennáll. Az uniós jogalkotó ugyanis az ÁÉKBV-irányelv hatodik preambulumbekezdésében megállapította, hogy a harmonizáció „kezdetben” csak a nem zártvégű és kizárólag értékpapírokba fektető befektetési alapokra terjed ki. A Bíróság ennek alapján állapíthatta meg, hogy az uniós jog által nem szabályozott, állami felügyelet alá tartozó zártvégű befektetési társaság is a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában szereplő „befektetési alap” fogalmába tartozhat.[14]

25. Ez a helyzet a jelen ügy szempontjából változatlan. A befektetési alapok szabályozásának további, az ABAK-irányelv általi harmonizációja ugyanis nem vehető figyelembe az alapeljárásban, mivel az 1996. évre vonatkozó jogi helyzet az irányadó.

26. A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában szereplő „befektetési alap” fogalmát tehát a korábbi jogi helyzetekre vonatkozóan az uniós jog és a nemzeti jog is meghatározza. Amennyiben az ÁÉKBV-irányelv útján az uniós jog sajátos állami felügyelet alá helyez bizonyos befektetési alapokat, azok az adómentesség szempontjából befektetési alapnak minősülnek. Amennyiben a tagállamok ezen túlmenően a befektetési alapok további típusait sajátos állami felügyelet alá vonják, főszabály szerint azok is adómentesek.

10 — Lásd: Abbey National ítélet (C-169/04, EU:C:2006:289, 55.pont); JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust és The Association of Investment Trust Companies ítélet (C-363/05, EU:C:2007:391, 32. pont).

11 — Lásd: az Abbey Nationalügyre vonatkozó indítványom (C-169/04, EU:C:2005:523, 41. pont); a JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust és The Association of Investment Trust Companies ügyre vonatkozó indítványom (C-363/05, EU:C:2007:125, 16. pont).

12 — Wheels Common Investment Fund Trustees és társai (C-424/11, EU:C:2013:144, 23. pont); ATP PensionService ítélet (C-464/12, EU:C:2014:139, 46. pont).

13 — Lásd: az Abbey Nationalügyre vonatkozó indítványom (C-169/04, EU:C:2005:523, 38. pont); a JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust és The Association of Investment Trust Companies ügyre vonatkozó indítványom (C-363/05, EU:C:2007:125, 32. pont).

14 — JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust és The Association of Investment Trust Companies ítélet (C-363/05, EU:C:2007:391, 34., 35. és 37. pont).

27. Így értelmezendő a mi ítélkezési gyakorlatunk is, amely szerint a tagállamoknak szintén befektetési alapoknak kell minősíteniük azon alapokat, amelyek anélkül, hogy az ÁÉKBV irányelv értelmében vett kollektív befektetési vállalkozásoknak minősülnének, legalább oly mértékben hasonló vonásokat mutatnak, hogy versenyhelyzetbe kerülnek velük.[15] Ilyen versenyhelyzet főszabály szerint kizárólag sajátos állami felügyelet alatt álló befektetési alapok között állhat fenn. Kizárólag az ilyen befektetési alapok tudnak azonos versenyfeltételek között működni és azonos befektetői kört megszólítani.

28. Az ATP PensionService ítéletben a Bíróság megállapította, hogy a foglalkoztatói nyugdíjrendszerekhez tartozó nyugdíjalapok is a befektetési alap fogalmába tartozhatnak,[16] ami szintén összhangban áll a sajátos állami felügyelet követelményével. A foglalkoztatói nyugdíjrendszerek is ilyen felügyelet alatt állnak ugyanis, amint ez a foglalkoztatói nyugellátást szolgáltató intézmények tevékenységéről és felügyeletéről szóló 2003/41/EK irányelvből[17] következik.

29. Végül a sajátos állami felügyelet alá tartozó befektetési alapok adómentességének alkalmazási körére vonatkozó korlátozás megfelel a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatában megerősített azon előírásnak, hogy az adómentességek leírására használt kifejezéseket szigorúan kell értelmezni.[18] Amennyiben ugyanis az adómentesség ezen túlmenően a nem szabályozott befektetési alapokra is kiterjedne, az alkalmazási köre túl tág lenne. Így befektetési alapoknak lehetne minősíteni például az olyan társaságokat, amelyek holdingként vállalati részesedések kezelése céljából működnek, amire az Egyesült Királyság a tárgyaláson helyesen hivatkozott.

30. A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy egy kizárólag ingatlanokból álló befektetési alap nem tartozik az 1996-ban alkalmazandó uniós jogi szabályozás hatálya alá. Az ÁÉKBV-irányelv ugyanis az 1. cikkének (1) bekezdése és (2) bekezdése első franciabekezdése értelmében csak az értékpapírokkal foglalkozó befektetési alapokra alkalmazandó.

31. Következésképpen egy ingatlanokból álló befektetési alap csak akkor minősül a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában szereplő befektetési alapnak, ha a nemzeti jog előírja az ilyen alap sajátos állami felügyeletét. A kérdést előterjesztő bíróság által közölt adatokból nem állapítható meg, hogy ez a jelen helyzetben fennáll-e, így ezt a kérdést e bíróságnak kell vizsgálnia.

2. Ingatlanok mint lehetséges befektetési alapok

32. Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a három társaság, amelyeknek A szolgáltatást nyújtott, sajátos állami felügyelet alatt állnak, az a további kérdés merül fel, hogy egy ilyen, a nemzeti szabályozás szerinti befektetési alap a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában szereplő adómentesség értelmében is befektetési alapnak tekinthető-e.

33. Az ítélkezési gyakorlat szerint a tagállamok fogalommeghatározási jogosultságának létezik ugyanis egy külső korlátja. Az, hogy valamely alap a befektetési alapokra vonatkozó sajátos szabályozás alapján a nemzeti felügyeleti jog szerint „befektetési alapnak” minősül, önmagában nem elegendő az adómentesség alkalmazásához. Az is szükséges, hogy ez a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti „befektetési alap” legyen, és alkalmasak legyen arra, hogy adómentességet élvezhessen, tekintettel az irányelv céljára és az adósemlegesség elvére.[19]

15 — Wheels Common Investment Fund Trustees és társai ítélet (C-424/11, EU:C:2013:144, 24. pont); ATP PensionService ítélet (C-464/12, EU:C:2014:139, 47. pont).

16 — Lásd: ATP PensionService ítélet (C-464/12, EU:C:2014:139, 59. pont).

17 — A foglalkoztatói nyugellátást szolgáltató intézmények tevékenységéről és felügyeletéről szóló, 2003. június 3–i 2003/41/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 235., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet,4. kötet, 350. o.).

18 — Lásd: Velker International Oil Company ítélet (C-185/89, EU:C:1990:262, 19. pont); Stockholm Lindöpark ítélet (C-150/99, EU:C:2001:34, 25. pont); Granton Advertising ítélet (C-461/12, EU:C:2014:1745, 25. pont).

19 — Lásd: JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust és The Association of Investment Trust Companies ítélet (C-363/05, EU:C:2007:391, 53. pont); lásd továbbá e tekintetben: ATP PensionService ítélet (C-464/12, EU:C:2014:139, 42. pont).

34. Még ha azon három társaság tevékenysége, amelyeknek A szolgáltatást nyújtott, sajátos állami felügyelet alatt is állt volna, a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti befektetési alapként történő minősítése meghiúsulhat amiatt, hogy az ingatlanokból álló befektetési alapokra nem terjed ki az adómentesség célja.

35. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az adómentességek célja az, hogy a héa költségeinek kizárásával a befektetési vállalkozások által megkönnyítse a befektetők számára az értékpapírok vásárlását, és ily módon biztosítsa, hogy a közös héarendszer adózási szempontból semlegesen kezeli az értékpapírokba történő közvetlen, illetve a kollektív befektetési vállalkozások közvetítésével történő befektetésre vonatkozó döntéseket. A Bíróság ugyanakkor nem tekinti kimerítő jellegűnek ezt a kizárólag értékpapírokra vonatkoztatott célmeghatározást. [20]

36. Az adómentesség céljának meghatározásakor a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának szövegéből kell kiindulni. A rendelkezés általánosan a „befektetési alapokra”, nem pedig egy bizonyos befektetési formára vonatkozik. Emiatt nem egyértelmű, hogy az adómentesség kizárólag az értékpapírokba történő befektetésekre terjed-e ki, és más befektetési formákra nem.

37. A kérdést előterjesztő bíróság szerint azonban kétséges, hogy az adómentesség Bíróság által meghatározott célja az ingatlanok esetében teljesül-e. Az ingatlanokba történő közvetlen befektetés általában ugyanis héaköteles. Ezen aggály oka az, hogy az értékpapírokba történő közvetlen befektetés viszont a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 5. alpontja értelmében főszabály szerint adómentes. Ha az ingatlanokba történő közvetlen befektetés – a kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint nyilvánvalóan – nem adómentes, az ingatlanalap kezelése sem mentesülhet a héa alól annak érdekében, hogy az ingatlanokba történő közvetlen és az ingatlanalapok általi befektetést adózási szempontból semlegesen lehessen kezelni.

38. A befektetési alapok *kezelése* tekintetében az adómentesség Bíróság által meghatározott célja szempontjából nem bír jelentőséggel az a kérdés, hogy a befektetési alap vagyonának *vétele és eladása* adómentesnek vagy adókötelesnek minősül-e. A közvetlen befektetések és a befektetési alapokba történő befektetések közötti, a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában előírt egyenlő bánásmódot az biztosítja, hogy – a befektető közvetlen befektetésének minősülő és ezáltal korábban nem héaköteles – befektetési alap *kezelésére* nem vetnek ki további héát. A befektetési alap vagyonának *vétele és eladása* során egyébként a közvetlen befektetéseket és a befektetési alapokba történő befektetéseket azonos módon kezelik, mivel mindkét esetben rendszerint a befektetett vagyontól függ, hogy héakötelezettség keletkezik-e, vagy sem.

39. Az adómentesség célja így ingatlanokba történő befektetés esetén is megvalósul azáltal, hogy a befektetési alapot további héaköltség terheli, ami az ingatlanokba történő közvetlen befektetés esetén nem keletkezik. Az, hogy a Bíróság ezt a célt mindezidáig csak az értékpapírok tekintetében állapította meg, az eddig folyamatban volt eljárások tárgyával, valamint azzal függ össze, hogy az uniós felügyeleti jog sokáig csak az értékpapírokra vonatkozott.

40. Amint az ÁÉKBV-irányelv hatodik preambulumbekezdéséből, 19. cikke (1) bekezdésének e) pontjából és 24. cikkéből következik, a felügyeleti jog azonban nemcsak értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra, hanem egyéb kollektív befektetési vállalkozásokra is kiterjed. Az értékpapírokkal foglalkozó befektetési alap a szabályozott alapoknak csupán egyik formája tehát. Ezt a

20 — Lásd: Abbey National ítélet (C-169/04, EU:C:2006:289, 62. pont); JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust és The Association of Investment Trust Companies ítélet (C-363/05, EU:C:2007:391, 45. pont); GfBk–ítélet (C-275/11, EU:C:2013:141, 30. pont); Wheels Common Investment Fund Trustees és társai ítélet (C-424/11, EU:C:2013:144, 19. pont); ATP PensionService ítélet (C-464/12, EU:C:2014:139, 43. pont).

jelenleg hatályos ABAK-irányelv is megerősíti, amely a befektetési alapok sajátos állami felügyeletének uniós szintű harmonizációja tekintetében a következő lépcsőfokot jelenti. Az ABAK-irányelvet ugyanis többek között ingatlanalapok esetében is alkalmazni kell, amely egyértelműen következik annak (34) preambulumbekezdéséből.

41. Erre tekintettel az ingatlanalapoknak a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti adómentesség körébe vonása megakadályozza az adósemlegesség elvének sérelmét. Amíg a befektetési alapok hasonló állami felügyelete független attól, hogy értékpapírból vagy ingatlanból állnak-e, a két befektetési forma között közvetlen versenyhelyzet áll fenn. A befektető ugyanis végül mindkét esetben csak a befektetett tőkéje után járó kamatban részesül. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az adósemlegesség elvével ellentétes, ha a hasonló, következésképpen egymással versenyző árukat vagy szolgáltatásokat a hozzáadottérték-adó szempontjából eltérően kezelik.[21]

42. Végül a Svéd Királyság által felvetett, az ingatlanalap feltehetően hiányzó kockázatmegosztására vonatkozó kifogást sem tartom helyesnek. Az ítélkezési gyakorlat szerint a befektetési alap a kockázatmegosztás elve alapján működik, és a kockázatot a befektető viseli.[22] Amennyiben egy ingatlanalap *per definitionem* kizárólag ingatlanokba fektet be, ezáltal is megvalósul a kockázatmegosztás. Nyilvánvalóan ez a helyzet áll fenn több ingatlanba történő befektetés esetén, de igaz ez egyetlen nagy ingatlan esetén is, mivel ebben az esetben például az üresen állás kockázata több lakás vagy kereskedelmi egység között megosztásra kerül. Hasonló okokból az értékpapírokból álló befektetési alapok is korlátozódhatnak egy bizonyos ágazatra anélkül, hogy az adómentességüket elveszítenék.

43. Következésképpen, a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában szereplő befektetési alapnak minősülnek azon ingatlanalapok is, amelyek befektetési alapként a nemzeti jog alapján sajátos állami felügyelet alá tartoznak.

3. Következtetések

44. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre következésképpen azt a választ kell adni, hogy a több mint egy befektetőből álló olyan társaság, amelyet kizárólag az összegyűjtött vagyon ingatlanokba történő befektetése céljából alapítottak, a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti befektetési alapnak tekinthető, amennyiben az érintett tagállam sajátos állami felügyelet alá helyezte.

B – *Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésről: „kezelés”*

45. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti adómentességgel kapcsolatban a „kezelés” fogalmára vonatkozik. A kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a befektetési alap ingatlanaival történő, harmadik személyre bízott tényleges gazdálkodás is e fogalom alá tartozik-e. Az ingatlannal történő tényleges gazdálkodás az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint magába foglalja a bérbeadást, a fennálló bérleti jogviszonyok kezelését, valamint a karbantartási intézkedések megrendelését és felügyeletét.

21 — Lásd: Bizottság kontra Franciaország ítélet (C-481/98, EU:C:2001:237, 22. pont); Marks & Spencer ítélet (C-309/06, EU:C:2008:211, 47. pont); Pro Med Logistik ítélet (C-454/12 és C-455/12, EU:C:2014:111, 52. pont).

22 — ATP PensionService ítélet (C-464/12, EU:C:2014:139, 51. és 59. pont).

46. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolásából kitűnik, hogy A-t tekintik „harmadik személynek”. Mivel A *valamennyi* kezelési tevékenységet, az ügyvezetést is beleértve, átvette a három társaságtól, a jelen esetben nem az a Bíróság által többször megválaszolt kérdés merül fel, hogy egy harmadik személy alapkezelő a befektetési alap kezelőjének alvállalkozójaként milyen körülmények között nyújthat *egyes* kezelési szolgáltatásokat adómentesen. [23]

47. A jelen esetben tehát kizárólag arról van szó, hogy az adómentesség szempontjából mi tartozik a kezelés fogalma alá. Amint azt az eljárás résztvevői is megvitatták, az a kérdés, hogy ez a kezelés kizárólag az ingatlanok adás-vételére vagy a tényleges gazdálkodásra is kiterjed-e?

48. Ahogy azt a Bíróság már megállapította, a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja értelmében vett kezelés fogalmát kizárólag az uniós jog határozhatja meg; a tagállamok tehát ezzel kapcsolatosan nem rendelkeznek semmiféle mérlegelési mozgástérrel. [24]

49. Az uniós ítélkezési gyakorlat a kezelés fogalmát azonban még nem határozta meg teljes körűen. Csupán az egyértelmű, hogy az e mentesség által érintett ügyletek megegyeznek a kollektív befektetési vállalkozásokra „jellemző” tevékenységekkel. [25]

50. A befektetési alap tárgyától függ annak értékelése, hogy a befektetésialap-kezelés szempontjából mi minősül „jellemző” tevékenységnek. Egy ilyen befektetési alap célja és lényege a vagyon megtartása és gyarapítása. Az ilyen vagyon kezelése szempontjából minden olyan tevékenység jellemző, amelyet az alapkezelő köteles megtenni a rá bízott befektetett vagyon megtartása és hozam elérése érdekében. E tekintetben a vagyontárgyakkal rendeltetésszerűen kell gazdálkodnia. Kizárólag a vagyontárgytól függően határozható meg, hogy mire terjed ki pontosan ez a fogalom.

51. Ingatlanok esetében azok értékét megtartani és hozam elérésére törekedni főszabály szerint csak akkor lehet, ha az ingatlanokkal ténylegesen gazdálkodnak. Az ingatlanok tulajdonjogának puszta fenntartása ugyanis rendszerint nem hoz hozamot.

52. Amennyiben egy befektetési alap esetében viszont társasági részesedésekről van szó, a részesedéssel rendelkezőnek főszabály szerint nem kell tevékenységet végeznie a hozam eléréséhez. A vállalkozást ugyanis már önálló ügyvezetés működteti.

53. A vagyontárggyal való rendeltetésszerű gazdálkodáshoz például részvényekből álló értékpapírvagyon esetében csak a részesedéssel rendelkező jogainak, például szavazati jogának gyakorlása tartozik. A részesedéssel rendelkező azonban egyáltalán nem jogosult arra, hogy azon vállalkozást, amelyben részesedéssel rendelkezik, ténylegesen igazgassa. Egy ingatlannal való tényleges gazdálkodás ebből a szempontból nem hasonlítható össze egy olyan vállalkozás tényleges igazgatásával, amelyben egy értékpapíralap részesedéssel rendelkezik, és ami nem tartozik a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja értelmében vett „kezelés” fogalma alá.

54. A befektetési alapkezelő tehát részvények esetében lényegében a társaság részesedésének puszta tartásával hozamot ér el, miközben ingatlanok esetében ez általában nem elegendő.

55. A hatályos uniós felügyeleti jog ezt az álláspontot erősíti meg. Az ABAK-irányelv I. melléklete 2. pontjának c) alpontja úgy rendelkezik, hogy egy alternatív befektetési alapkezelő által végezhető tevékenységek, amelyek hatósági felügyelet alá tartoznak, az „ügyvitel” mellett magukban foglalják a „létesítmények kezelését” és az „ingatlankezelői tevékenységeket”, vagyis az ingatlannal való tényleges

23 — Lásd ezzel kapcsolatban: Abbey National ítélet (C-169/04, EU:C:2006:289, 67. pont), GfBk–ítélet (C-275/11, EU:C:2013:141, 20. és 21. pont); ATP PensionService ítélet (C-464/12, EU:C:2014:139, 63. és 65. pont).

24 — Lásd: Abbey National ítélet (C-169/04, EU:C:2006:289, 40–43. pont).

25 — Abbey National ítélet (C-169/04, EU:C:2006:289, 63. pont); Deutsche Bank ítélet (C-44/11, EU:C:2012:484, 31. pont); ATP PensionService ítélet (C-464/12, EU:C:2014:139, 65. pont).

gazdálkodást. Az ÁÉKBV-irányelv hatálya alá tartozó befektetési alap esetében a Bíróság figyelembe veszi a befektetési alapok, illetve a befektetési társaságok esetén a tevékenységek ezen irányelv II. mellékletében foglalt leírását. Az ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis a portfóliókezelési ügyleteken túlmenően az ÁÉKBV-irányelv II. mellékletének „igazgatás [helyesen: adminisztráció]” rovata alatt felsoroltak minden esetben jellemző tevékenységek.[26] Még ha az ABAK-irányelv az alapeljárásban nem is alkalmazható, rendelkezései mégis azt mutatják, hogy az ingatlannal való tényleges gazdálkodás az ingatlanalap „jellemző” tevékenységeihez tartozik.

56. Végül nem szól az ingatlannal való gazdálkodás „kezelésként” történő értelmezése ellen az a körülmény, hogy nem mentes a héa alól az olyan ingatlan kezelése, amellyel egyetlen befektető harmadik személyt bíz meg. A Bíróság ugyanis az értékpapíralappal kapcsolatos tanácsadási szolgáltatásra vonatkozó GfBK–ítéletben egy hasonló érvelést elutasított.[27] Az adómentesség céljának[28] fényében ugyanis csak egy ingatlanalapba történő befektetés és egy olyan ingatlanba történő közvetlen befektetés összehasonlításáról van szó, amely esetében a befektető maga végzi a tényleges gazdálkodást, és amelynél nem keletkezik héakötelezettség. Az ingatlannal történő, az ingatlanalap-kezelő által végzett tényleges gazdálkodás mentessége tehát – az adómentesség céljának megfelelően – az ingatlanba történő közvetlen befektetés és az ingatlanalapba történő befektetés közötti választásra figyelemmel a semlegességet szolgálja.

57. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja értelmében vett „kezelés” fogalma alá tartozik a befektetési alap ingatlanaival történő tényleges gazdálkodás is.

VI – **Végkövetkeztetések**

58. Azt javasolom tehát a Bíróságnak, hogy az alábbiak szerint válaszoljon a Hoge Raad der Nederlanden által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre:

A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontját a következőképpen kell értelmezni:

– a több mint egy befektetőből álló olyan társaság, amelyet kizárólag az összegyűjtött vagyon ingatlanokba történő befektetése céljából alapítottak, befektetési alapnak tekinthető, amennyiben az érintett tagállam sajátos állami felügyelet alá helyezte;

– a „kezelés” fogalma alá tartozik a befektetési alap ingatlanaival történő tényleges gazdálkodás is.

26 — GfBk–ítélet (C-275/11, EU:C:2013:141, 22. és 25. pont); ATP PensionService ítélet (C-464/12, EU:C:2014:139, 66. és 67. pont); lásd továbbá: Abbey National ítélet (C-169/04, EU:C:2006:289, 64. pont).

27 — Lásd: GfBk–ítélet (C-275/11, EU:C:2013:141, 29. és 30. pont).

28 — Lásd a fenti 35. pontot.